

На основу члана 7. став 1. Закона о здравственој заштити животиња ("Службени гласник РС", бр. 37/91, 50/92, 33/93, 52/93, 53/95, 52/96 и 25/00),

Народна скупштина Републике Србије, на Трећој седници Првог редовног заседања у 2005. години, одржаној 23. маја 2005. године, донела је

О Д Л У К У

О МЕРАМА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТИЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА 2005, 2006. И 2007. ГОДИНУ

Члан 1.

Овом одлуком утврђује се Програм мера здравствене заштите животиња у Републици Србији за 2005, 2006. и 2007. годину, који је одштампан уз ову одлуку и чини њен саставни део (у даљем тексту: Програм).

Члан 2.

Програмом из члана 1. ове одлуке утврђују се мере опште превентивне здравствене заштите животиња, мере спречавања појављивања, откривања, сузбијања и искорењивања заразних болести и то нарочито опасне заразне болести, ендемске болести и болести обухваћене посебним програмима (у даљем тексту: посебан програм), као и обезбеђивање средстава, извршиоци, рокови и надзор над спровођењем Програма.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

РС број 15
У Београду, 23. маја 2005. године

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПРЕДСЕДНИК

Предраг Марковић

ПРОГРАМ

МЕРА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТИЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА 2005, 2006. И 2007. ГОДИНУ

I. МЕРЕ ОПШТЕ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТИЊА

Превентивне мере здравствене заштите животиња обухватају:

1) стално праћење епизоотиолошке ситуације и дијагностичка испитивања заразних болести животиња на територији Републике Србије;

2) регистрација газдинстава односно вођење евиденције о власнику или држаоцу животиња и идентификација животиња;

3) у случају потребе, обављаће се и шира испитивања појединих заразних болести животиња, као и оних заразних болести које се са животиња могу пренети на људе;

4) ветеринарско-санитарни и здравствени надзор животиња, производа, сировина, отпадака и објеката за држање и узгој животиња, за производњу производа, сировина и отпадака пореклом од животиња, као и мере заштите животне средине;

5) контролу дијагностичких и имунопрофилактичких средстава која се примењују по Програму у производњи и промету;

6) успостављање информационог система ради праћења појаве и кретања заразних болести животиња;

7) информисање и упознавање јавности о опасностима од заразних болести, њиховој превентиви, појави, ширењу и сузбијању зараза које ће се вршити путем средстава јавног информисања (штампа, радио, телевизија и друго).

II. ДИЈАГНОСТИЧКА ИСПИТИВАЊА, ИМУНОПРОФИЛАКТИЧКЕ И ДРУГЕ МЕРЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТИЊА

Ради спречавања појаве и раног откривања, праћења, сузбијања и искорењивања заразних болести спроводиће се дијагностичка испитивања, имунопрофилактичке и друге мере здравствене заштите животиња.

1. Нарочито опасне заразне болести

КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА

(Pestis suum classica)

1) Ради спречавања појаве класичне куге свиња обавезна је имунизација вакцином атенуираног соја вируса (К-сој) на територији Републике Србије, и то:

- два пута годишње за све свиње у пролеће и јесен;
- прасади старости од 45 дана у интензивном, односно од 60 дана на индивидуалном одгоју уз обавезну ревакцинацију после четири недеље;
- назимица и крмача пре припуста;
- новоприспелих прасади, назимица, крмача и нерастова и изван назначеног периода.

Свиње које се изводе на заједничку испашу, као и дивље свиње у ограђеним одгајалиштима, морају бити вакцинисане.

У промет се могу ставити само вакцинисане свиње и то најмање 15 дана пре стављања у промет. Промет свиња допуштен је само на сточним пијацама, догонима и другим откупним местима која су под сталном ветеринарском контролом.

Контрола вакцинације вршиће се серолошким прегледом крвних серума свиња применом ЕЛИСА теста.

У циљу сузбијања класичне куге свиња мора се спровести прстенаста вакцинација око жаришта у кругу од 10 км и то по посебном програму.

АТИПИЧНА КУГА ЖИВИНЕ

(Morbus Nenjcastle)

2) Ради спречавања појављивања атипичне куге спроводиће се вакцинација живине и пернате дивљачи вакцином произведеном од лентогених сојева:

- у екстензивним условима узгоја два пута годишње;
- у интензивним условима производње тако да буде стално имуна.

Имунитет ће се контролисати серолошким прегледом.

Власници живине у интензивном узгоју у сарадњи са надлежним ветеринарским институтом дужни су да доставе ветеринарској инспекцији план вакцинације против ове болести.

БОЛЕСТ ПЛАВОГ ЈЕЗИКА

(*Febris cataralis - Bluetongue*)

3) Ради откривања, праћења и сузбијања болести плавог језика спроводиће се дијагностичко испитивање узорка крвних серума ЕЛИСА тестом од пријемчивих животиња чији ће број и место узорковања бити утврђене посебним програмом на основу анализе ризика.

Вршиће се континуирано хватање и идентификација вектора вируса плавог језика, инсеката из рода *Culicoides*.

КЛАСИЧНА КУГА ЖИВИНЕ - Авијарна инфлуенца

(*Pestis avium*)

4) Авијарна инфлуенца живине испитиваће се на начин који ће бити утврђен посебним програмом на основу анализе ризика.

2. Ендемске болести у Републици Србији

ТУБЕРКУЛОЗА

(*Tuberculosis*)

1) Ради откривања, праћења и сузбијања туберкулозе животиња спроводиће се дијагностичко испитивање на туберкулозу - туберкулинизација, и то код:

- приплодних говеда старијих од шест недеља;
- млечних говеда;
- приплодних свиња старијих од четири месеца;
- пријемчиве дивљачи пре усељења у друго ловиште.

Пријемчиве новонабављене животиње пре увођења у запат морају бити дијагностички испитане на туберкулозу.

Овлашћени ветеринарски инспектор у кланици мора да води посебну евиденцију о сваком утврђеном случају туберкулозе говеда и свиња и да о налазу обавести надлежног ветеринарског инспектора у месту порекла туберкулозне животиње.

Патоанатомска дијагноза мора да се потврди у овлашћеној лабораторији.

БРУЦЕЛОЗА

(*Brucellosis*)

2) Ради откривања, праћења и сузбијања бруцелозе животиња спроводиће се дијагностичко испитивање крвних серума животиња применом методе брзе крвне аглутинације или алтернативни

тест флуоресцентне поларизације, а позитивне и сумњиве реакције потврдним тестовима (РВК и ЕЛИСА), и то:

- једанпут годишње код говеда старијих од 12 месеци;
- једанпут годишње код крмача и назимица;
- једанпут годишње код оваца и коза;
- два пута годишње код бикова, нерастова, овнова и јарчева који служе за производњу семена за вештачко осемењавање и природни припуст;
- код пријемчивих дивљачи пре уселјења у друго ловиште.

Новонабављена говеда, свиње, овце и козе пре увођења у запат морају бити дијагностички испитана на бруцелозу.

У зараженом дворишту и објекту морају се испитати све пријемчиве животиње.

Код сваког побачаја свих пријемчивих животиња на лабораторијску претрагу достављају се крв животиња, плодове воде, фетус или садржај утеруса.

У случају високе преваленције у стадима оваца и коза, а у циљу искорењивања болести извршиће се нешкодљиво уклањање свих животиња у запату.

ЕНЗООТСКА ЛЕУКОЗА ГОВЕДА

(Leucosa enzootica bovini)

3) Ради откривања, праћења и сузбијања ензоотске леукозе говеда спроводиће се дијагностичко испитивање ЕЛИСА тестом:

- свих приплодних говеда старијих од шест месеци;
- крв бикова који служе за производњу семена за вештачко осемењавање и бикова за природни припуст.

После утврђивања статуса подручја и стада слободних од леукозе, применом анализе ризика вршиће се активни надзор.

У зараженим стадима спроводиће се дијагностичка испитивања према посебном програму.

Сва серопозитивна говеда биће упућена на клање.

Сви тумори, сумњиви на lymphosarcoma морају се прегледати одговарајућим дијагностичким техникама.

БЕСНИЛО

(Lyssa)

4) Ради спречавања појављивања и искорењивања беснила код животиња спроводиће се вакцинација свих паса и мачака старијих од три месеца.

Пси који се изводе у ловишта морају бити вакцинисани најмање 15 дана пре извођења у лов. По потреби ће се контролисати имунитет код ловачких паса од стране ветеринарске специјалистичке службе и то на зараженим и угроженим подручјима.

По посебном програму спроводиће се орална вакцинација лисица.

У случају потребе министар надлежан за послове ветеринарства може наредити вакцинацију против беснила и других животиња.

Све одстрелјене лисице чије се крзно ставља у промет обавезно је дијагностички прегледати на беснило.

ЕХИНОКОКОЗА

(Echinococcosis)

5) Приликом вакцинације паса против беснила врши се и дехелминтизација паса средством које поуздано убија зреле и незреле облике пантљичаре *Echinococcus granulosus*.

Ради спречавања ширења инфекције обавезно је после третирања псе држати најмање 48 часова у затвореном простору и њихов измет нешкодљиво уклонити кувањем или спаљивањем.

Правна и физичка лица која се баве клањем животиња за јавну потрошњу, као и власници животиња који животиње кољу за сопствене потребе, дужни су, ради спречавања ширења ехинококозе, одбачене органе закланих животиња учинити нешкодљивим прерадом у кафилерији, кувањем или спаљивањем.

ТРИХИНЕЛОЗА

(Trichinellosis)

6) Ради спречавања појављивања, откривања, сузбијања и искорењивања трихинелозе спроводиће се следеће мере:

- обавезан дијагностички преглед узорка меса закланих свиња, прасади, коња и одстрелјене дивљачи на присуство ларве Трихинелла спиралис (методом компресије и вештачке дигестије);

- редовна контрола производње и промета свиња и копитара, производа, сировина и отпадака од свиња и копитара на местима производње, промета, ускладиштења и прераде производа, сировина пореклом од свиња и копитара;
- систематска дератизација зараженог подручја и нешкодљиво уклањање лешева глодара, планска и систематска дератизација свих објеката у којима се држе, производе и одгајају животиње, најмање два пута годишње (пролеће, јесен), а по потреби и чешће;
- по посебном програму вршиће се контрола рада овлашћених ветеринарских служби слањем контролних узорака.

САЛМОНЕЛОЗА И ТИФУС ЖИВИНЕ

(Salmonellosis i Thyphus avium)

7) Конзумна и приплодна јаја могу бити стављена у промет или инкубирана само ако потичу од јата која су слободна од салмонелозе.

Дијагностичко испитивање на салмонелозу и тифус живине врши се на:

- брисевима узетим са уређаја и из просторија за инкубирање јаја живине, амбалаже и опреме;
- оплођеним јајима из којих се нису излегли пилићи, уинулим и кржљавим пилићима и њиховом фецесу;
- једнодневним пилићима који уину у току транспорта и пилићима који уину у току прва три дана од усељења у објекат;
- збирним узорцима фецеса подмлатка и носиља;
- лешевима уинуле живине из дедовских, родитељских јата и јата носиља за производњу конзумних јаја;
- збирним узорцима паренхиматозних органа (јетра, срце, слезина, фабрицијева бурза) заклане живине.

Приплодна живина на почетку носивости испитује се на тифус живине брзом крвном аглутинацијом.

Позитивни резултати брзе крвне аглутинације на тифус живине морају се проверити додатним лабораторијским испитивањем.

Фабрике и мешаоне сточне хране дужне су да достављају на бактериолошки преглед надлежном ветеринарском специјалистичком институту узорке свих компоненти животињског порекла пре припремања крмних смеша, а једном месечно узорке готових смеша.

3.Остале болести

ТСЕ - ТРАНСМИСИВНЕ СПОНГИОФОРМНЕ ЕНЦЕФАЛОПАТИЈЕ

1) Обавезна је контрола хране за преживаре на присуство протеина животињског порекла.

А) BSE (Spongiformna encefalopatija говеда)

На спонгиформну енцефалопатију говеда испитивања ће бити извршена на начин који ће бити утврђен посебним програмом на основу анализе ризика, као и говеда без обзира на старост код клинички испољених симптома поремећаја централног нервног система и говеда старија од 24 месеца код свих угинућа.

Б) Овчји сврабеж (Scrapie)

На овчји сврабеж морају бити прегледане овце и козе на начин који ће бити утврђен посебним програмом на основу анализе ризика.

ИНФЕКЦИЈЕ ОВАЦА И ГОВЕДА ИЗАЗВАНЕ АНАЕРОБНИМ И АЕРОБНИМ УЗРОЧНИЦИМА (*gangrena emphysematosa et oedema malignum*) и БЕДРЕНИЦА (*anthrax*)

2) Ради праћења, спречавања, сузбијања и искорењавања бедренице и анаеробних инфекција говеда и оваца спроводиће се мере на начин који ће бити утврђен посебним програмом на основу анализе ризика.

ИНФЕКТИВНИ BOVINI RINOTRACHEITIS - ИНФЕКТИВНИ PUSTULOZNI VULVOVAGINITIS -IBR/IPV (*Rhinotracheitis infectiosa et vulvovaginitis pustulosa infectiosa bovum*)

3) За природни припуст и производњу семена за вештачко осемењавање могу бити коришћени само бикови који су два пута годишње подвргнути клиничком прегледу и лабораторијским испитивањима на ИБР/ИПВ.

По посебном програму могу се испитати и друге категорије животиња.

ЛЕПТОСПИРОЗА

(Leptospirosis)

4) Ради откривања, праћења и сузбијања лептоспирозе вршиће се дијагностичка испитивања тестом микроскопске аглутинације:

- узорака крви говеда и свиња чији ће број и место узорковања бити утврђено посебним планом на основу анализе ризика;
- узорака крви бикова, овнова, јарчева и пастува који служе за природни припуст и производњу семена за вештачко осемењавање два пута годишње.

Код сваког побачаја крв свих пријемчивих животиња мора бити достављена на лабораторијско испитивање.

По посебном програму могу се испитати и друге врсте и категорије животиња.

ИНФЕКТИВНА АНЕМИЈА КОПИТАРА

(Anaemia infectiosa eljuorum)

5) Ради откривања, праћења и сузбијања инфективне анемије копитара спроводиће се дијагностичко испитивање применом Цоггинс теста или ЕЛИСА теста:

- два пута годишње код копитара за производњу биолошких препарата;
- једанпут годишње код копитара старијих од једне године;
- пре довођења коња на хиподроме, сајмове, изложбе, смотре, спортска такмичења и опасивање, при чему резултат серолошког прегледа не сме бити старији од три месеца.

Забрањен је догон, боравак и испаша копитара на заједничким пашњацима ако нису претходно серолошки прегледани.

КЈУ-ГРОЗНИЦА

(Q-febris)

6) Ради откривања, праћења и сузбијања кју-грознице вршиће се дијагностичко испитивање применом РВК реакције или ЕЛИСА тестом говеда и оваца чији ће број и место узорковања бити утврђени посебним програмом на основу анализе ризика.

Код сваког побачаја крава, јуница, оваца и коза обавезан је лабораторијски преглед на кју-грозницу. На лабораторијски преглед ветеринарска оперативна служба доставља постељицу, вагинални брис, желудачни садржај побаченог фетуса, а по потреби млеко и колострум.

Посебним програмом могу се испитати и друге врсте и категорије животиња.

ПАРАТУБЕРКУЛОЗА

(*Paratuberculosis*)

7) Ради сталног праћења, откривања, сузбијања и искорењивања паратуберкулозе код преживара биће спроведена испитивања на начин који ће бити утврђен посебним програмом на основу анализе ризика.

ГЕНИТАЛНА КАМПИЛОБАКТЕРИОЗА

(*Vibriosis*)

8) Брис или испирак препуцијума бикова за природни припуст или производњу семена за вештачко осемењавање испитује се на кампилобактериозу два пута годишње при чему прво испитивање мора бити обављено пре припуста, односно узимања семена за вештачко осемењавање.

Код сваке поновљене неправилности полног циклуса, сваког побачаја говеда, оваца и коза, ветеринари су дужни доставити на лабораторијска испитивања узорак вагиналне слузи а по могућности и побачени фетус.

ЛИСТЕРИОЗА

(*Listeriosis*)

9) У циљу сталног праћења, откривања, сузбијања и искорењивања листериозе, биће спроведена испитивања на начин који ће бити утврђен посебним програмом на основу анализе ризика.

Код сваког побачаја крава, оваца и коза, ветеринари морају доставити крв наведених животиња ради лабораторијских испитивања на листериозу.

САЛМОНЕЛОЗА КОЊА, ОВАЦА И КОЗА

(*Salmonellosis eljui, ovis et capri*)

10) Код сваког побачаја кобила, оваца и коза ветеринари морају доставити крв животиња, а по могућности и побачени фетус, на лабораторијско испитивање на салмонелозу.

ТРИХОМОНИЈАЗА

(*Trichomoniasis*)

11) Бикови који се користе за вештачко осемењавање или за природни припуст морају бити два пута годишње лабораторијски испитани на трихомонијазу при чему прво испитивање мора бити извршено пре припуста или узимања сперме.

ГОВЕДА ВИРУСНА ДИЈАРЕЈА (BVD)

12) Бикови који се користе за природни припуст или вештачко осемењавање морају бити два пута годишње лабораторијски испитани на BVD при чему прво испитивање мора бити извршено пре припуста или узимања сперме.

Посебним програмом могу се испитати и друге категорије животиња.

ХЛАМИДИОЗА ПТИЦА (Chlamidiosis avium)

13) Сва матична јата и продајна места украсних и собних птица, као и голубова морају бити регистровани у ветеринарској служби.

Све украсне и собне птице, као и голубови у организованој производњи или намењени за расплод, продају или изложбу морају бити слободни од хламидиозе.

Налаз о извршеној лабораторијској дијагностици са негативним резултатом не може бити старији од 30 дана.

БОЛЕСТИ РИБА

14) У одгајалиштима (рибњацима) шарана спроводи се лабораторијска контрола здравственог стања риба. У свим случајевима сумње на појаву еритродерматита, пролећне виремије и запаљења рибљег мехура шарана корисници рибњака обавезни су да постојање сумње на заразне болести пријаве ветеринарској служби.

У одгајалиштима (рибњацима) пастрмки обављаће се клинички, а у случају потребе и лабораторијски преглед млађи на вртичавост пастрмки; вирусолошки преглед млађи и матичних запата на заразну некрозу гуштераче пастрмки; вирусолошки преглед на вирусну хеморагичну септикемију пастрмки; лабораторијски преглед узорака пастрмки на ренобактериозу и преглед на јерсиниозу (болест црвених уста пастрмки).

БОЛЕСТИ ПЧЕЛА

15) У промет могу да се ставе само здраве пчелиње заједнице односно оне код којих су спроведене наређене дијагностичке мере, и то:

- **куге пчела (Pestis apium)**, са обавезним клиничким прегледом и по потреби лабораторијским анализама;

- **ноземозе пчела (Nosemosis apium)**, приликом отварања пчелињих заједница у пролеће угинуле пчеле доставити на лабораторијски преглед овлашћеном ветеринарском институту;

- **вароозе (*Varroasis apium*)**, обавезан је дијагностички преглед у овлашћеном ветеринарском институту, а по потреби и превентивно третирање пчелињих заједница.

ИНФЕКТИВНО ЗАПАЉЕЊЕ ВИМЕНА

(Mastitis infectiosa, mastitis gangrenosis)

16) У контролним станицама и сабирним местима за млеко које је намењено за људску употребу вршиће се обавезна контрола збирног узорка млека преко овлашћеног ветеринарског института једном у три месеца. У узорцима млека одређиваће се укупан број бактерија, број соматских ћелија и присуство антибиотика у млеку.

Пре стављања млека и производа од млека у промет за јавну потрошњу произвођачи су дужни да подвргну сваку музну краву, овцу и козу прегледу на поремећај секреције вимена.

У откупним станицама и сабирним местима за млеко где се утврди повећан број соматских ћелија, овлашћена ветеринарска служба ће обићи све произвођаче и маститис тестом ће утврдити грла са поремећеном секрецијом и доставиће узорке млека на бактериолошко испитивање у овлашћени ветеринарски институт.

4. Остале имунопрофилактичке и дијагностичке мере

За остале заразне болести животиња прописаће се имунопрофилактичке мере на основу процене епизоотиолошке ситуације.

У складу са важећим прописима и програмима спроводиће се имунопрофилактичке мере код следећих заразних болести: црвеног ветра свиња, инфективног бурзитиса живине, инфективног бронхитиса живине, марекове болести, епидемичног тремора, дифтерије и богиња живине, заразне шепавости оваца, и других заразних болести.

За све спроведене мере прописане овим програмом води се евиденција која се благовремено доставља министарству надлежном за послове ветеринарства уз редовне петнаестодневне извештаје. Извештаји треба да садрже податке о власницима и држаоцима животиња, врстама и идентификационим бројевима животиња, извршеним мерама, извршиоцима, утрошеним дијагностичким, имунопрофилактичким и другим средствима као и о потребама за следећи период. Поред тога, евиденција ће бити достављена министарству надлежном за послове ветеринарства у електронској форми.

Дијагностичка испитивања спроводиће ветеринарски научни и специјалистички институти и Факултет ветеринарске медицине а остале послове у ветеринарству обављаће овлашћена ветеринарска служба у обиму и на простору за који је овлашћена.

III. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ СРЕДСТАВА, ИЗВРШИОЦИ, РОКОВИ И НАДЗОР НАД СПРОВОЂЕЊЕМ ПРОГРАМА МЕРА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТИЊА

Потребе у здравственој заштити животиња за спровођење мера предвиђених овим програмом, а које се финансирају из буџета Републике Србије су:

- дијагностичка испитивања на класичну кугу свиња, атипичну кугу живине, болест плавог језика, бруцелозу, туберкулозу, ензоотску леукозу говеда и беснило;
- дијагностичка испитивања на ТСЕ извршених на основу посебних програма;
- дијагностичка испитивања нарочито опасних заразних болести према утврђеном програму и у случају постављања сумњи и појаве зараза;
- набавка дијагностичких средстава за наведене болести;
- набавка средстава за дезинсекцију и дератизацију у циљу сузбијања и искорењивања болести у зараженом подручју;
- дезинфекција и дезинсекција у зараженим и на заразу сумњивим двориштима и објектима;
- поступање у складу са законом у зараженом и на заразу сумњивом дворишту или објекту;
- накнада штете власницима животиња настале као последица спровођења наложених мера.

Трошкови набавке вакцине и спровођења прстенасте вакцинације код класичне куге свиња и вакцинације живине против атипичне куге живине у екстензивним условима узгоја, као и трошкови набавке вакцина и вакцинације животиња код појаве нарочито опасних заразних болести након анализе ризика и израде посебних програма биће финансирани из буџета Републике Србије.

Министар надлежан за послове ветеринарства утврђује рокове за спровођење мера из овог програма. Ветеринарска служба (јавне и приватне ветеринарске станице, научни и специјалистички ветеринарски институти), Факултет ветеринарске медицине, као и друге овлашћене ветеринарске организације, које спроводе конкретне мере, начин и време спровођења појединих мера, морају се утврдити најкасније до краја јануара текуће године.

Средства за финансирање мера спречавања, појављивања, откривања, сузбијања и искорењивања болести за 2005, 2006. и 2007. годину која се финансирају из буџета Републике Србије обезбеђиваће се посебно за сваку календарску годину у буџету Републике Србије.

За спровођење Програма користиће се и средства од накнаде за уверења о здравственом стању животиња, ветеринарско-санитарне прегледе, регистрацију паса и средства од новчаних казни,

сходно динамици прилива средстава, а на основу плана, програма и листе приоритета које утврђује министарство надлежно за послове ветеринарства.

Конкретан план, приоритете у финансирању, врсту опреме, средства и рокове у којима ће се вршити финансирање утврђује министарство надлежно за послове ветеринарства сваке године, најкасније до краја фебруара за текућу годину, а по потреби и у току године.

За спровођење овог програма одговорни су држаоци животиња, Министарство унутрашњих послова у границама својих надлежности, надлежни државни и правосудни органи, а посебно јавне и приватне, као и друге стручне ветеринарске службе и појединци који непосредно спроводе мере из Програма.

Надзор над реализацијом Програма врши министарство надлежно за послове ветеринарства преко републичких ветеринарских инспектора.